

EVERT BRAND of

„AAN DEN BUITENDIJK”

door CONSTANT.

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

„Wat is dat? . . . Kan jij niet beter schrijven . . . blz. 11

EVERT BRAND

OF

„AAN DEN BUITENDIJK”

DOOR

CONSTANT

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

I.

Het was een verbazend sterke dijk. Maar hij moet dan ook sedert den ouden tijd, eeuwen geleden, ontzaglijk veel te verduren hebben gehad. Op school hoorde Evert Brand vertellen van den St. Elizabethsvloed, die heele dorpen wegspoelde en dan werd er ook altijd bij-verteld door den meester van dat kindje in een wieg, dat was blijven drijven op de woeste golven, veel wonderlijker nog dan dat Mozes in zijn biezenkistje niet zonk in dien diepen Nijl. En dan dachten hij en zijn zusjes aan de kleine zus thuis of aan een kindje bij de burens, dat zoo lekker lag te kraaien met de armpjes boven den rand van 't mandje uit, en zij waren nog eens erg blij, dat ook dit kleine Mozesje behouden was.

Meester zei: na dien vloed waren de echte indijkingen in de buurt van den Biesbosch begonnen. Toen was dan ook de zware buitendijk gelegd, die ze allemaal „den” Buitendijk noemden, hoewel hij al sedert tientallen van jaren de buitendijk niet meer was, en Vader en Moeder dan ook nog maar van twee winters wisten te vertellen, toen het water heusch nog eens tegen den dijk was komen staan.

Aan 't eind van den dijk, waar de boomen ophielden, had je het „Oude Veer”. Ook al weer zoo'n rare naam, want 't was heelemaal geen „veer” meer. Je kon er in de verte de lange spoorbrug zien, met wel meer dan tien bogen, maar van overvaren was toch geen sprake. Aan 't Oude Veer woonde de oude Evert Brand, en die had 'n heel groote familie. Zijn vrouw leefde ook nog, en was al 73 jaar. Ze was krom en dik, maar ze had nog een èrg knap gezicht en 'n paar heldere oogen. Den bijbel kon ze zonder bril lezen, maar de krant met die akelige kleine lettertjes „van tegenswoordig”, daar moest ze haar

„fok” (bril) voor opzetten. Grootvader las niet veel in den bijbel, voor hem stond al het nieuws in de krant, die ze daar allemaal in de buurt lazen, en waar dan ook zoowat *alles* in stond, en natuurlijk moest je dat allemaal trouw lezen, vooral als je aan het Oude Veer woonde, want daar kwam bijna nooit een sterveling langs of op bezoek. Grootmoeder kwam er heelemaal nooit vandaan, en Grootvader alleen Vrijdags, dan reed hij met zijn zoon Tijs mee op den grooten melkwagen naar de stad, deed daar allerlei boodschappen voor Grootmoeder, liet zich scheren, nam even 'n kijkje op de „beurs” en reed dan weer terug. 't Was altijd zoowat al twee uur, als ze weer op het Oude Veer terug waren.

Dus dàar kwamen de „Brandjes” vandaan, van „het Veer”. Daar had als 'n kleine jongen ook Dries, de vader van Evert, gewoond en gespeeld, en daar woonden nòg getrouwd en met 'n heelenboel kinderen: Oom Tijs, die wel eens toevallen had — laatst nog 'n keer onderweg, toen het paard met den melkwagen er vandoor was gegaan en toen ze wel voor zes gulden aan melk hadden verloren — en Oom Huig er-dwars-tegenover, naast Grootvader, ook op 'n „stellinkje”, zooals ze de kleinere boerderijtjes noemen. Evert was er véél, las dan Grootmoeder voor uit den bijbel, terwijl Grootvader al weer aan de krant bezig was, of liep wat achter de kippen aan, omdat er altijd 'n paar waren, die d'r eieren aan den slootkant legden in 't hol van een half-verganen knotwilg, of hij speelde in de schuur, waar je een heele diergaarde bij elkaar vindt: je vindt er katten en kippen met kuikens en 'n tamme ekster en 'n paar eenden en koeien met kalfjes en 'n grooten stier en vijf paarden soms en 'n geit en dan konijnen in zulke eigengemaakte nauwe hokjes, want ze moesten gemest worden, en duiven en 'n massa brutale spreeuwen en musschen en óók wel vinken op-den-koop nog toe. Evert vond het „aan het Veer” eigenlijk veel prettiger dan thuis. Zij woonden aan den Buitendijk, „No. G 5/6” stond er op de deurpost, 't was dus een dubbel huis, maar dat dubbele léék deftiger dan het was. No. 5 gebruikten ze alleen als bergplaats en rommelhok en je kon je er leuk verstoppen, maar 't was er veel te donker en veel te vochtig om het te bewonen. No. 6 was wèl 'n beetje beter, maar 't was toch lang niet zoo'n mooie, zonnige woning als bijvoorbeeld

't nieuwe huis van Oom Huig, maar *die* was dan ook „afgebrand”, 'n paar jaar geleden en had uit de verzekering alles dubbel-en-dwars teruggekregen.

In „No. G 3/4” woonde Oom Genes, 'n erge stille man, die pas de pleuris had gehad, en die getrouwd was met 'n knappe vrouw, waar Everts moeder zeker niet best mee overweg kon, want ze praatten nooit eens met elkaar en „Tante Adriana” kwam nooit eens kijken, als moeder weer weken-achtereen in bed lag, ziek aan haar longen, zooals Evert had opgevangen. Bij Oom Genes waren twee kinderen: 'n meisje en 'n jongen; 't meisje, Aartje, altijd flink en vroolijk, maar de jongen Joris, een geniepigerd, van wien Evert allerlei leelijke dingen leerde, en voor wien moeder hem dan ook vaak had gewaarschuwd.

Moeder heette Hadewij en iedereen op het dorp kende haar bij dien naam. Ze heette van zich zelf: Willemsteijn, en was al vroeg als wees „van den overkant” op 't dorp gekomen, waar ze op 14-jarigen leeftijd bij den burgemeester was komen dienen. 't Was daar een beste dienst voor haar, want zij was 'n vroom meisje en zij had erge behoefte om eens met iemand te spreken over het geloof. Dat kon zij heerlijk doen met de vrouw van den burgemeester, die dan ook erg veel van haar hield. En dàar had Dries Brand haar leeren kennen, toen hij eens 'n zomer vaak bij den burgemeester in de schuur moest zijn, want de burgemeester was en bleef óók boer. Ze waren al spoedig getrouwd, maar 't was eigenlijk altijd sukkelen geweest met Moeder. Evert was de oudste jongen, nu twaalf jaar, dan volgden telkens met zowat een jaar tusschenruimte: Hadewij en Aartje en Leentje en Delia en Joris en Jannigje, en ze hadden allemaal gedacht, dat er toen geen broertje of zusje meer komen zou, maar tòch was me daar nog op 'n keer héél 't volkje uit school thuis gekomen, behalve Jannigje, die bij Grootmoe logeerde, en toen stond er 'n vreemde vrouw aan de deur, een soort baker, en die zei, dat ze erg stil moesten zijn en zachtjes in de keuken moesten gaan, — de keuken was tegelijk hun huiskamer — want dat anders „zusje” wakker zou worden, en toen ze allemaal daar vreemd van opkeken, had de vrouw gezegd: „Ja, kinder, jullie hebt een lief zusje gekregen, en ze heet Cornelia.” En Vader was uit de andere kamer gekomen en had erg blij gekeken met zijn trouwe oogen en had

gezegd, dat het o, zoo'n lief kindje was, maar erg zwak, en dat Moeder óók weer zoo ziek was geworden, en dat ze dus maar weer gauw buiten aan den dijk moesten gaan spelen, en dat Evert mee mocht naar 't dorp, want Vader wilde 't gauw even bij den dominee gaan zeggen, en hĳ moest ook nog even medicijnen halen bij den dokter, en dan mocht Delia óók mee, als ze graag wou. En toen Vader weg was, dwars-het-land door, het „toepad", drie planken over, met Evert voor hem uit en Delia aan zijn hand, mochten de drie meisjes en Joris even om 'n hoekje komen kijken. Moeder riep g'n dag uit de bedstee en zusje lag in 't groene wiegie, erg diep er onder, je zag alléén maar 'n paar donzige bruin blonde haartjes en de oogjes leken nog wel dicht te zitten. Toen waren ze de kamer weer uitgeslopen en waren onder de appelboomen gaan spelen, totdat Vader thuis kwam en ze allemaal naar bed moesten. „Allemaal vanavond maar eens net als de kippen gelijk op stok," had Vader gezegd, maar hij las hun eerst nog 'n psalm voor, en Moeder kon het in de andere kamer hooren, want ze hadden de deur op 'n kier gezet en 't was haar lievelingspsalm: 91. Toen had Vader het „Onze Vader" gebeden. O, wat was Dries Brand gelukkig, maar z'n vrouw vond het mooiste van alles dit, dat hij nu vanavond hâar werk had gedaan. Dat was vroeger wel eens anders geweest, toen Dries nog zulke dikke vrienden was met z'n broers, vooral met Genes en diens vrouw. Dan bleef hij nooit in huis als zijn vrouw met de kinderen las, maar nu had hij 't zelf van haar overgenomen.

II.

Evert zou zendeling worden. Dát stond vast. Moeder Hadewij vond het heerlijk. 't Goeie mensch had nog nooit in een trein gezeten. Ze zou het ook voor geen geld doen, maar voor haar jongen zag ze tegen niets op. Haar stond maar altijd voor den geest die mooie geschiedenis van Hanna en Elkana; Hanna, die haar afgebeden kind bracht naar 't heiligdom onder de hoede van den oude Eli. Het was haar hoogste begeerte, dat haar Evert, haar oudste,

in den dienst des Heeren zou komen. Nu, Evert kon ook heel aardig leeren en hij was vooral erg netjes. Ik geloof, dat hij vooral altijd zulke hooge cijfers kreeg, omdat zijn werk zoo keurig geschreven was: geen doorhalingen, geen inktvlekken, geen „ezelsooren” aan zijn schriften of boeken. Hij had ook zoo'n leuk gezicht: blond, krullend haar, groote lachoogen en 'n kleinen mond met mooie witte tanden. Rookten en snoepen mocht hij niet. De andere jongens rookten iederen avond, ook Joris van Oom Genes, achter den dijk in het gras, en vóór schooltijd versnoepten de meesten een cent, dien ze voor dat doel van thuis meekregen, maar „Vrouw Brand” hield niet van die „verkwistingen” en 't was wààr: zesmaal zes maakt iedere week . . . centen! Vermenigvuldig dat eens met vijftig, lieven help, daar kun je wel een nieuw pak voor hebben en 'n jas er bij! En zoo waren Everts tanden wit gebleven en had hij altijd trek in zijn boterhammen en 's avonds in zijn bord pap. Vader rookte wel, maar die was dan ook het paard, dat de haver verdiende, iedere week in den zomer „maakte” hij wel twaalf gulden en die werden Zaterdagavond netjes voor Moeder op tafel uitgeteld en dan lagen er voor Vader al 'n pak tabak en vier sigaren gereed voor de nieuwe week.

De meester op school zei altijd, dat Evert best onderwijzer kon worden, maar Evert zelf had daar geen zin in. Hij vond zoo'n heelen dag op school en altijd op dezelfde school en op hetzelfde dorp niets leuk en dus had hij nooit met vollen ernst naar meester geluisterd, als die hem wel eens even nahield en dan iets zei over een „kweek-school” en dat het niet zoo erg veel kostte tegenwoordig en dat er nooit genoeg onderwijzers zouden zijn. Dominee, dat vond Evert veel mooier, maar zendeling mooist van al. Hij had er drie boekjes over, twee had hij als prijs gekregen op 'n Kerstfeest van de Zondagsschool „aan 't Oudedijkje”, waar 'n rentenierend bakker uit de stad iederen Zondag van 2 tot 3 kwam vertellen, en het derde was eigenlijk van moeder. Dan hadden ze ook thuis een zendingsbusje, zoo'n knikkebolletje, en de dominee sprak veel over zendingen en bad 's Zondags altijd voor die verkondigers van het Evangelie, „die de hitte des daags verdragen”. Moeder had het over zending-woorden ook al eens met dominee gehad en die had gezegd, dat er best kans was

voor Evert, als hij maar goed oppaste, en dus zorgde Evert goed voor het busje en verzamelde hij postzegels, en als het een „avondbeurt voor de zending” was in de kerk, was hij er al ’n half uur te vroeg en genoot van al de verhalen, die er zoo’n avond werden gedaan, en zag zichzelf al zendeling, predikend met zoo’n grooten witten hoed op onder ’n boom met enkel zwarten om zich heen. En dan die reis naar de Oost op zoo’n groote boot. Zóo lang haast als van hun huis tot het Oude Veer! En dan dacht hij, hoe trotsch Moeder op hem zou zijn, en dat hij niet dat nare en maar héél slecht betaalde werk van Vader zou hoeven te doen in die „gorzen”, tot aan de knieën vaak in het water, en dat hij zoowat de heele wereld zou rondreizen en dan later op het dorp zou terugkomen op zoo’n kouden winteravond om in de kerk aan allen, die hem kenden, te vertellen van zijn werk. Hij op den preekstoel en Moeder op haar oude, eigen plaats en Vader in *zijn* bank!

Hoe ze ’t allemaal op het dorp wisten, wat Evert worden wilde, daar begrepen Moeder en Evert niets van. Of de meester het had rondverteld, of dat ze het alleen maar hadden gedacht door het zendingsbusje? Maar in elk geval: allen wisten het en hadden het er over als ze hem spraken. De een vond het zeker aardig en zei het vriendelijk; anderen vonden het bepaald niet goed, want zij lachten er bij als ze vroegen: „Wat hoor ik, Evert, moet jij zendeling worden?” Toch vond Evert het wel voornaam, en hij liet hen dus maar praten en vragen en antwoordde alleen met zijn bekenden glimlach. Alleen Joris van Oom Genis was sedert dien tijd bijzonder vriendelijk voor hem geworden. Joris was drie jaar ouder dan Evert, hij was met zijn twaalfde jaar van school gekomen, dacht niet over ’n herhalingschool ’s winters, was „blij, dat hij er af was”, en slenterde nu deze jaren maar zoo’n beetje rond. Soms had hij het erg druk om zijn vader te helpen bij allerlei buitenwerk, maar andere dagen wist hij met zijn leegen tijd geen raad. En toen nu ’t kleine Keetje pas geboren was en Evert dus in huis zoo goed als geen aanspraak had, omdat Vader weinig naar hem omkeek, en Moeder erg zwak was, en de baker wel wat anders te doen had dan aan heidenen en zendingsbusjes te denken, dwaalde hij vanzelf wat meer rond en zat met Joris onder

aan den dijk in het gras. Joris met 'n pijpje en hij zonder iets, en dan vertelde Joris zijn streken, hoe hij Aartje dien dag weer geplaagd had en 'n paar appelen had weggenomen, en Evert gaf hij ook zoo'n groote, en al zei Evert eerst, dat hij het niet goed vond en dat Joris niet stelen mocht, hij beet er toch maar in en 't was een heerlijk! Vader had het best aan Evert kunnen zien, dat er iets aan haperde, toen hij dien avond aan de tafel zat en Vader weer een psalm voorlas, maar Vader scheen niets te merken, en Moeder lag met de oogen dicht, toen Evert haar goedennacht zei.

III.

Nooit heeft Evert zóó raar en zóó naar over zendingen gedroomd als *dien* nacht. Er was een oude grijze zending, hij leek sprekend op den vader van den dominee, die in zoo'n huis woonde als Paterson in 't boek van Moeder: geen echte ramen met glas, een groot rieten dak, maar 's nachts dus overal blinden voor. Hij droomde: 't was nacht en met groote fakkels liepen wel twintig zwarte heidenen, spier-naakt, rond het huis van den zending en riepen: „Wat wou jij ons vertellen? Mogen wij geen appelen stelen? Wij doen het toch!” en zij staken het houten huis in brand en voor een van de ramen, waar geen blinden voor waren, zag Evert 't gezicht van den ouden zending, maar er waren zóóveel vlammen rond het huis, waar ze takkenbossen bij hadden opgestapeld, dat de arme man er niet uit kon. Hij zou wel moeten verbranden net als er vóór twee jaar bij Oom Huig vijf koeien waren verbrand! Toen schrok Evert met een schreeuw wakker. Joris en Delia tenminste, die bij hem in de bedstee lagen, draaiden zich om en Joris keek hem aan. Veel sliep Evert niet meer. Rust had hij eigenlijk niet.

Den volgenden morgen was Vader al vroeg op en wekte Evert. „Kom, jongen, 't is net 'n mooie morgen om de appels er af te doen.” En Evert was eigenlijk blij, dat hij er uit mocht komen, en Joris en Delia kregen de ruimte nu. De dikke, oude vrouw was ook al in de weer. Zusje

was al „geholfen” en lag al weer zichzelf op haar knuistjes in slaap te sabbelen; de vrouw zorgde nu eerst voor koffie en boterhammen. 't Was nog zoo stil. Vader was nooit erg spraakzaam en Evert dacht maar altijd aan zijn droom. 't Ontbijt was gauw afgeloopen. Vader haalde 'n lange ladder en Evert kwam aangeloopt met 'n paar groote manden. Joris van Oom Genes stond op den dijk te kijken en spotte: „Zoo, zendeling, ga jij appelen plukken?” Vader klom in den boom, er moesten zoo weinig mogelijk appelen vallen, de gekneusde wilde hij niet verkoopen, die waren voor moeder, maar ze waren van 't jaar duur en dus — opepast! Evert zorgde goed mee, 't schoot best op; vóór schooltijd zouden ze de twee grootste boomen net klaar krijgen. Terwijl Vader 'n mand naar binnen bracht in 't achterhuis, was Joris al weer aan den dijk. „Zorg nu, dat *jij* er vanavond een stuk of wat bij je hebt, hoor, zendeling,” riep hij, en Evert begreep: deed hij het niet, dan zou 't met Joris uit zijn en aan de plagerij zou dan heelemaal geen eind meer komen. De zusjes en zijn broertje kwamen inmiddels óók voor den dag. Die begrepen best en wisten het ook nog wel van 't vorig jaar, dat de op den grond liggende appels niet voor hen waren, maar zij droegen ze zorgvuldig bijeen. Evert moest nu ook een mand binnenbrengen voor Vader, die dan op zijn ladder kon blijven. 't Was een werk van 'n oogenblik om van den heelen voorraad, die daar op den grond lag in het achterhuis, er een zestal groote bijeen te rapen en die in de kast achter zijn boekenstapeltje te verstoppen. Toen werkte hij weer ijverig door, was zelfs drukker dan in 't eerst, draafde en sjouwde en werkelijk! om half negen was 't werk gedaan. Vader zocht voor allen een mooie uit en voor Evert 'n extra-groote. „Dien heb je wel verdiend,” zei Vader, „morgenvroeg doen we de rest van 't werk.”

Jongens, dat was hollen dien morgen naar school! De zusjes en 't broertje waren maar vooruitgegaan. Evert moest zich toch even wat opknappen. Zijn broek zat met groene strepen, zijn handen waren zoo vuil dat hij ze haast niet schoon kon krijgen, hijgend en bezweet kwam hij bij school aan, net toen de „bovenmeester” het hek zou sluiten. Hij viel letterlijk neer op zijn bank, en 't duurde nog een poosje vóór hij genoeg was bijgekomen om aan zijn werk te kunnen gaan. Dien dag hadden zij eerst

schrijven omdat de meester dan een half uur in de vijfde klasse moest zijn. Het schrijvoorbeeld stond op het bord. Met mooie letters had de meester daar geschreven:

Wie eens steelt, is altijd een dief.

Dat moesten ze dien morgen zeven keer uitschrijven. De meeste kinderen vonden het niets bijzonders. Ze zaten erg in over dien hoofdletter „W”, om dien mooi neer te zetten, maar 't leek overigens of die zin zelf niets tot hen sprak. Maar Evert! — Hij kon er haast niet aan beginnen. En toch — er stond niets van 'n appel bij. En — hij had toch nog niet van die zes gegeten of er van weggegeven! Maar hij had ze *achter* de boeken gelegd, en nog wel achter zijn zendingsboekjes! O, hoe schaamde hij zich. Hij schreef dien morgen erg slecht. De letters stonden net door en naast elkaar als oude boomen in een bosch, maar niet (zooals het hoorde) keurig in 't gelid als de boomen aan den Buitendijk; *die* waren net soldaten op 'n parade. Hij was pas aan den vijfden keer bezig, toen de meester voor de klas kwam staan en „Schriften sluiten” beval.

Evert stak zijn vinger op. „Ik ben nog niet klaar, meester,” zei hij klagend. „Je hebt anders tijd genoeg gehad,” zei de meester, „voor die zeven regeltjes.” De meester kwam naar hem toe en nam het schrift en deed het open. „Wat is dat? . . . Kan jij niet beter schrijven? . . . Wat mankeert er aan? . . . Denk je dat jij kunt doorleeren, als je zóó schrijft? . . . Je blijft om twaalf uur school, en je schrijft alles nog eens netjes over, hoor.”

De jongen, die achter Evert zat, gaf hem 'n por, terwijl de meester weer naar voren liep en fluisterde: „Zendeling! daar ga je!”

Evert liep dien morgen nog menige berisping op. Alles ging even slecht. Eindelijk was het twaalf uur. Dus bleef hij na en schreef zeven keer: „Wie eens steelt, is altijd een dief.” Gelukkig keek meester het werk nu niet na; de boomen leken nu wel half omgewaaid en hij had bovendien nog dikke tranen op zijn schrift gespreoid. Toen vliemens naar huis!

Naar huis? Hij durfde niet. Wat zou hij moeten zeggen? Hij kan toch moeilijk meester de schuld geven en bijvoorbeeld zeggen, dat 't zoo'n moeilijk voorbeeld was. En verbeeld je, dat Moeder eens was opgekomen en de kast

eens was gaan opruimen. Dat was altijd zoowat Moeders eerste werk als zij weer voor 't eerst op kwam. Want daar kon zij grootendeels bij blijven zitten. Verbeeld je, dat zij de zes appels eens gevonden had achter zijn boeken! Neen, hij durfde niet naar huis. Bovendien — vanavond zou Joris komen. Hij kon dan toch moeilijk binnenshuis blijven zitten. Hij was ten einde raad. Op 't „Oude Veer” waren ze allemaal aan 't middageten, toen hij er langs kwam. Zijn besluit was spoedig genomen: hij zou wegkruipen. Hij sloop de schuur van Oom Huig binnen. De kippen stoven op zij, een kat wees hem als 't ware den weg: hij de ladder op. Hij was nu tusschen het hooi en kroop daar weg. Daar lag hij nu. Huilen geen gebrek! Groote, dikke waterlanders. En toch: hij mocht zich niet laten hooren. 't Bleef trouwens erg rustig in de schuur: de kippen en eenden leken er wel de baas vandaag. Zoo nu en dan hoorde hij eens 'n deur slaan, maar verder kwam er niemand en de eene, oude poes wist alleen waar hij was, en die — zweeg!

Intusschen, toen het één uur werd, begonnen ze op No. G 5/6 ongerust en boos te worden. Boos, omdat meester zóó lang Evert liet schoolblijven; ongerust, omdat zij niet begrepen waarom meester dat doen zou, zóó iets waren zij toch heelemaal niet van hem gewoon. Zou er misschien iets anders gebeurd zijn? Maar 't werd kwart over één, half twee. „Nu komt hij niet meer,” zei de jonge Hadewij tegen de baker. „Meester houdt hem nu zeker maar over.” En — Moeder wist er nog niets van. Maar o schrik, toen de kinderen op school kwamen, was Evert nergens. Hadewij, die in de vijfde klas zat, merkte het 't eerst. Er moest met Evert iets anders gebeurd zijn! Zij erg aan 't huilen en eindelijk kreeg meester het er uit! Meester ging nog eens in zijn schrift kijken, maar verschrikkelijk, wat mankeerde dien jongen toch vandaag! Zóó slecht had meester het zijn levensdagen nog niet gezien! Was hij heusch heelemaal niet thuis gekomen? vroeg meester. Waar kan hij dan toch uithangen? Nu, dan moest Hadewij maar weer naar huis, en 't alles gaan vertellen. Zoo gezegd zoo gedaan. Luid snikkend kwam het meisje thuis. Nu moest Moeder het wel weten. Maar wat nu? Joris van Oom Genes moest Vader maar gaan halen, die 'n half uur ver aan 't werk was. Inmiddels werd Hadewijtje naar 't dorp

gestuurd naar den veldwachter. Want wat zat er anders op? Nauwelijks was Vader vol schrik thuisgekomen of daar kwam de veldwachter ook al op zijn fiets. Ze begonnen te zoeken en na te vragen. Evert was óók nog al eens graag bij een Oom aan den Noordendijk, wel een uur ver. Misschien was hij dààr zijn troost gaan zoeken! Of — misschien was hij de boodschap bij den dokter gaan doen, die hij eigenlijk pas 's middags na schooltijd had te doen. Maar wààr ze ook vroegen of zochten — Evert was nergens te vinden. Zoo verliep het eene uur na het andere. En hoe meer zij zochten, hoe meer menschen er in gemoeid werden en hoe meer er dus ook over gingen praten. Zeker, er *waren* er die echt medelijden hadden met die arme menschen en dat „schaap van een jongen”, zooals zij zeiden. Maar anderen, en vooral de menschen, die niets van kerk en godsdienst moesten hebben, spotten er mee. De een sprak van „'n zendeling die op den loop was”, 'n ander zei: „Dat heb je nu van die vrome kindertjes, die met den bijbel worden grootgebracht”; er waren er óók, die al van stelen en dieverij spraken.

Men begon de slooten af te zoeken en daar zijn zoovéel slooten daar. Je kunt dan wel aan den gang blijven. Intusschen zat Èvert al-maar tusschen het hooi en wist en bedacht niet, hoe ze naar hem zochten. Wel ging er allerlei door zijn hoofd. Dit was nu de schuur, die twee jaar geleden, óók in 't najaar, was afgebrand. Verbeeld je eens, dat er nù brand kwam! En dàn dacht hij weer aan zijn droom natuurlijk en aan die appels, die daar lagen achter de zendingsboekjes, thuis in de kast. 't Begon wat donkerder te worden. De kippen vlogen op stok en hadden 't erg te kwaad vanavond. Ze konden het maar niet met elkander eens worden, wie heelemaal bovenin mocht zitten. De haan had een heelen toer om vrede te stichten. Ook overigens kon je merken: alles begon zich voor den nacht gereed te maken. Toen eindelijk dacht Evert weer aan huis, en of Vader nu vanavond óók zou voorlezen uit den bijbel. Maar hij begreep ineens: dat kòn niet. Ze zouden ongerust zijn, erg ongerust. En ze zouden nog minder kunnen danken of bidden. Kon *hij* dat? Zou hij hier blijven slapen vannacht en dan *niet* bidden? 't Werd hem te bang. Hij stond op en ging de ladder af. O, wat gaf dàt een spektakel! 't Leek wel alsof al de kippen tegelijk van haar

stokken vielen en de haan er bij! Luid kwaakten de eenden, de duiven schrokken wakker, 't was of er 'k weet-niet-wat gebeurd was. Evert rende voort, 't Veer langs, den dijk over. Daar stond neefje Joris tegen het hek voor hun huis. „Zoo, zendeling, waar ben jij heen geweest? Toch niet naar Indië? Maar Evert gaf geen antwoord — hij stond al voor de huisdeur — zou hij binnengaan? Binnen hoorde hij twee mannen praten: de één was Vader, de ander — de veldwachter! „Ik weet er nu heusch niets meer aan te doen,” hoorde hij den veldwachter zeggen. „'t Is voor mijn vrouw het ergste,” zei Vader. „Als 't maar niet om ondeugd is,” sprak 'n zwakke stem uit de bedstee. „We hadden zulke goede verwachtingen van dit kind,” ging Moeder voort. „Zouden we te véél van hem hebben gehoopt?”

Evert kon het niet meer uithouden. Hij trad binnen.

„Daar is ie,” klonk het uit aller mond. Maar nu was de veldwachter ineens in functie. „Kom eens hier, heertje,” zei hij ernstig-plechtig, „waar kom jij vandaan? Weet je wel, dat het heele dorp ongerust over je is, en dat iedereen je zoekt? Waar heb je uitgehangen?”

„In de schuur bij Oom Huig,” was 't bedremmeld antwoord.

„En hoe kom je daar bij?”

„'k Durfde niet thuis komen.”

„Zoo, wat had je dan gedaan?”

„Moet ik dat zeggen?”

„Natuurlijk!”

„'k Had vanmorgen zes appels achtergehouden voor Joris van Oom Genes en mij, om ze vanavond aan den dijk op te eten.”

„En toen?”

„Toen op school merkte ik, dat ik verkeerd had gedaan. Nu ben ik een dief. En nu weet iedereen het. En nu — nu durf ik geen zendeling meer worden.”

De veldwachter was verteederd. „Nu, Evert, dat moet jij weten. Maar jongen, is dat 'n mensch laten zoeken. We dachten op z'n minst, dat je een ongeluk was overkomen! En ja — dat is zeker — iedereen weet het, van burgemeester en dominee af tot den kleinsten schooljongen toe.”

„En ze plagen me tòch al zoo.”

„Ja, daar kan ik niets aan doen. Maar dat wil ik je wèl zeggen: Zoo'n koopje als vandaag bezorg je ons niet meer,

hoor. En de rest zoek je maar met je Vader en Moeder uit. Goeden avond!" De deur viel achter den veldwachter in 't slot.

IV.

Er werd nog langen tijd niet gesproken in de beide kamers. Je kon duidelijk de kleine Keetje in haar wieg hooren mummelen, en Moeder bedroefd hooren hijgen en snikken achter de witte gordijnen van de bedstee. Vader had al den bijbel van de kast genomen, maar zocht . . . en zocht . . . hij wist blijkbaar *niet*, wat hij lezen moest vanavond. Alleen de oude baker was al weer druk bezig — 't mensch kòn niet stil zitten, en hoe méér menschen er in de buurt waren, hoe bewegelijker zij werd. Eindelijk klonk het van bed: „Dries, lees maar 1 Johannes 2. 't Is hoog tijd voor de kleintjes. We zullen met Evert meteen nog wel eens praten.”

Vader begon te lezen: „Mijne kinderkens, ik schrijf u deze dingen, opdat gij niet zondigt. En indien iemand gezondigd heeft, wij hebben eenen voorspraak bij den Vader, Jezus Christus, den rechtvaardige” . . . Vader hield even op. Hij keek Evert niet aan, maar Evert voelde 't wel . . . wáárom Moeder dàt liet lezen. En zoo was verder dien avond 't heele hoofdstuk voor hem en óók het „Onze Vader”, dat Vader bad.

De „kleintjes” gingen nu fluks naar bed. Evert kwam bij de bedstee staan, Vader bleef in de andere kamer.

„Kind,” zei de zieke, „'t is een vreeselijke dag geweest.”

„Ja, moeder,” zei Evert.

„Voor jou ook?”

„Ja, moeder.”

„En wat zal er nu gebeuren, Evert?”

„Moeder, nu wou ik u vragen om over dat zendeling worden maar niet meer te spreken. Ik vind: nu mag het niet.”

„Dat dacht ik ook, Evert. We zullen zeggen: misschien later. Maar als je 't niet wordt, Evert, is het óók goed. Niet hoor, dat je altijd een dief bent. Dàt is een leelijke leugen. Dat mag misschien gelden voor de wereld; dat

geldt *niet* voor een Christen. De Christen heeft een voorspraak. Onze zonden worden vergeven. Maar toen ik je vanmorgen vroeg daar in den tuin zoo bezig zag met Vader, was het mijn stil gebed: „Heer, laat Evert worden wat U wilt, dat hij worden zal.” Je Vader heeft den Heer immers toch óók lief. Vader doet toch óók Gods wil. Niet zondigen — *dát* is het voornaamste. Zal je er aan denken, jongen?”

Evert kon niet antwoorden.

Een jaar later is Hadewij Willemsteijn, de 38-jarige echtgenoot van Andries Brand, Buitendijk G 5/6 gestorven. Grootvader en Grootmoeder zagen het allebei nog in de krant staan. Een poosje tevoren, in 't warmst van den zomer, was óók Jannigje gestorven. Nu moet Evert mee geld verdienen. Hij trekt er iederen dag met zijn Vader op uit. Van zendeling-woorden komt niets meer. Maar hij doet zijn werk met trouw en opgewektheid en — hij dient den Heer en denkt met groote dankbaarheid aan zijn lieve Moeder, die hem den grootsten schat heeft achtergelaten: de kennis van onzen Heiland, die onze Voorspraak is.
